

7. Gizhko I. Using Case Studies and Project Work in the Business English Classroom / I. Gizhko // Інноваційні технології викладання англійської мови та стратегії мовної освіти упродовж життя. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27–28.03.2009). – К. : Ун-т «КРОК». – С. 26–28.

8. Ivanisheva V., Klymenko L. Bored in the ESP classroom? Let us Role Play! / V. Ivanisheva, L. Klymenko // Інноваційні технології викладання англійської мови та стратегії мовної освіти упродовж життя. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27–28.03.2009). – К. : Ун-т «КРОК». – С. 29–35.

Случайна Л.О.

кандидат політичних наук

доцент кафедри іноземних мов

факультету міжнародної економіки і менеджменту

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ІНТЕГРАТИВНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВНЗ

Анотація. У статті здійснено спробу надати теоретико-методологічне обґрунтування моделі формування соціокультурної компетенції у майбутніх фахівців з міжнародної економіки і менеджменту. На думку автора, таким теоретико-методологічним підґрунтям є системно-синергетичний підхід, який дозволяє вважати цю модель як цілісний багатofакторний комплекс, що здатний реструктуризуватись у відповідності до сучасних економічних, соціальних і міжкультурних викликів.

Ключові слова: синергетична освіта, системно-синергетичний підхід, самонавчання, інтерактивне навчання, нелінійне спілкування, мотиваційне навчання, міждисциплінарний підхід.

Abstract. The author seeks to establish new understanding of the theoretical and methodological bases explaining the model of socio-cultural competence of students specializing in international economics and management. The model has been designed by the experts of foreign languages department at KNEU who consider system and synergetic approaches to be the philosophy and practical strategy in developing communicative, multicultural, and language skills.

Key words: synergetic education, system and synergetic approach, interdisciplinary approach, self-education, motivating education, interactive education, non-linear communication.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні на початку ХХІ сторіччя, висувають необхідність створення якісно нової, синергетичної, системної освіти як соціального інституту і засобу соціалізації людини в умовах переходу від індустріального до постіндустріального інформаційного суспільства.

За думкою засновників синергетики Г. Хакена і І. Пригожина, синергетичний аналіз може бути ефективним не тільки при вивченні макросвіту в цілому, а й при вивченні людиновимірних систем – економічних, соціальних політичних, духовно-культурних. [1, с. 246–247]

Серед українських дослідників методології синергетичного аналізу слід зазначити В. Андрущенко, В. Білоус, І. Добронравову, А. Євдюх. Вони вважають, що ця методологія ґрунтується на міждисциплінарному підході та використанні таких методів навчання як самонавчання, мотиваційне навчання, інтерактивне навчання (нелінійний діалог), адаптивне навчання, кейс-метод та ін.

Сучасна українська освіта, що нині трансформується на основі принципів Болонської конвенції, робить лише перші кроки на шляху створення синергетичної системи освіти. За таких умов, особливої актуальності набуває проблема застосування синергетики як інтегративної методології у процесі формування соціокультурної компетенції майбутніх фахівців у галузі міжнародної економіки і міжнародного бізнесу.

Метою даної статті є обґрунтування моделі формування соціокультурної компетенції, розробленої фахівцями кафедри іноземних мов факультету міжнародної економіки і менеджменту на основі системно-синергетичного підходу.

Українські науковці вважають, що у сучасних умовах великі виробничо-технологічні комплекси і транснаціональні компанії існують як самоорганізовані, самокеровані і нелінійні системи. Їх діяльності властива багатofакторність, багатofакторність, системна самоорганізація (системно-синергетична модель самоуправління), кооперативна взаємодія усіх підсистем і т. д. Сучасний корпоративізм розглядається синергетикою як особливий вид соціокуль-

турного партнерства, який передбачає і забезпечує узгодження інтересів і цінностей усіх сторін, розробку спільних рішень, укладання спільних договорів, ведення перемовин. [1, с. 125]

Ключовими поняттями у вищенаведеній цитаті є «системність», «самоорганізація», «синергетика». Коротко зупинимось на кожному з них. Загальновідомо, що методологічна специфіка системного підходу полягає у дослідженні певних об'єктів як складних систем. Системний підхід – зокрема стосовно соціокультурних моделей відслідковує шляхи зберігання структурного портрету системи. Синергетика, на відміну від системного підходу цікавиться процесами переструктурування, спрямованості до нових кооперативних зв'язків, певного самовпорядкування, соціокультурного порядку. Проте, синергетика як інтегративна методологія, не ігнорує діалектичну системність, а, навпаки, інтегрує в єдину методологічну систему здобуття знань і їх практичного використання в усіх галузях суспільного життя.

На початку 2016 р. в Україні дедалі більше говорять про необхідність реформ економічного устрою держави, що надає надзвичайної нагальності питанню підготовки нового покоління економістів, здатних творчо використовувати здобуті знання у роботі, ефективно діяти та спілкуватися не тільки рідною а й іноземною мовою під час безлічі нелінійних контактів.

Вирішення комунікативних завдань у процесі вивчення ділової іноземної мови потребує особливого підходу, орієнтованого на засвоєння соціокультурних реалій іншомовних спільнот у контексті доміант гуманізації та соціологізації навчального процесу. Таким чином, модель формування соціокультурної компетенції фахівців з міжнародної економіки і менеджменту слід розглядати як багаторівневу, багатофакторну гуманітарну систему, яка формується, реструктурується та вдосконалюється з огляду на еволюційні зміни у трансфері інформації в іншомовному економічному дискурсі під впливом глобалізаційних процесів.

Оскільки підготовка студентів з іноземних мов в економічному ВНЗ інтегрована до системи професійно-орієнтованої освіти, то принципами побудови моделі формування соціокультурної компетенції на основі системно-синергетичного підходу слід вважати:

- принцип міждисциплінарності;
- принцип готовності до самонавчання;
- принцип свідомої полікультурності;
- принцип готовності до соціального партнерства;
- принцип інтерактивності (нелінійності відносин);
- принцип компаративності;
- принцип адаптивності.

Говорячи про формування соціокультурної компетенції у процесі викладання іноземної мови, слід визначитися, що включає до себе поняття культури і якій саме культурі слід навчати. Так, українські науковці вважають, що професійна культура фахівця з економіки складається з:

- культури ведення бізнесу (володіння основами підприємницької діяльності і менеджменту);
- інформаційної культури (володіння основами інформаційної діяльності та знання новітніх інформаційних технологій);
- культури ділового спілкування (знання норм ділового етикету, норм усної та письмової ділової комунікації);
- правової культури (володіння основами права і нормами правової поведінки);
- іншомовної культури (здійснення міжкультурної ділової комунікації);
- психологічної культури (розуміння психологічних явищ, пов'язаних з діловими стосунками людей);
- економічної культури (володіння основами економічних теорій, мікро- і макроекономіки, маркетингу тощо) [2, с. 46–47].

Спираючись на принципи, теоретичні та методологічні засади, що були викладені вище, кафедрою іноземних мов факультету міжнародної економіки і менеджменту Київського національного економічного університету було розроблено модель формування соціокультурної компетенції. На наш погляд, вона є цілісним теоретично-методологічним комплексом, який, у свою чергу, містить такі комплексні завдання як:

- концептуалізація поняття культури;
- концептуалізація поняття міжкультурної комунікації;
- концептуалізація поняття «соціокультурна компетенція» та шляхи її формування;
- зв'язок мови та культури; визначення мовних спільнот;
- професійний дискурс в парадигмі професійно-орієнтованої освіти;

- концептуалізація поняття корпоративної культури;
- економічна культура та навички ведення бізнесу;
- методологія крос-культурного аналізу.

Мова, виступаючи найважливішим засобом актуалізації і функціонування людської культури, відображає і фіксує соціальні та культурні явища, забезпечує діалог з носіями різних культур. На думку співрозробників, модель складається з наукового, ділового, виховного, навчального та культурного вимірів, проте в перерізі її поєднує мовна траєкторія, адже мова є інструментом комунікації у кожному з них. Такий підхід відображає синергетичну зміну в педагогічній філософії, під час якої формування соціокультурної компетенції засобами ділової іноземної мови інтегрується до процесу набуття процедурних знань на макрорівні і створює надійне підґрунтя для підготовки студентів КНЕУ як конкурентоспроможних учасників міжнародного ринку праці.

Викладене дає нам підстави зробити такі висновки:

- інтеграція України до європейських та світових соціально-економічних процесів, які здійснюються на принципах синергетики та трансформаційні процеси української освіти на основі принципів Болонської конвенції, які також за своєю суттю є синергетичними, об'єктивно вимагають активного формування і ефективного функціонування системи синергетичної освіти в Україні;
- сучасні ТНК базуються на системно-синергетичній моделі управління, що вимагає побудови навчального процесу в економічному ВНЗ на аналогічних засадах;
- модель формування соціокультурної компетенції, що була розроблена фахівцями кафедри іноземних мов факультету міжнародної економіки і менеджменту КНЕУ, є системно-синергетичним комплексом і готує студентів до професійних відносин, які характеризуються ефективним управлінням, взаємним розумінням інтересів, нелінійними комунікаціями, відкритістю взаємних зв'язків, самовідповідальністю і взаємовідповідальністю.

Література

1. Білоус В.С. Синергетика та самоорганізація в економічній діяльності // С.В. Білоус. К.: КНЕУ, 2007. – 376 с.
2. Іванова І.В. Формування культурологічної компетентності майбутніх фахівців бізнес сфери у процесі навчання іноземною професійною спілкування // І.В. Іванова. – Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. – 2008. – с. 45–46.

Тележкіна О.О.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри українознавства та латинської мови
Національного фармацевтичного університету

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ФАХОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У пропонованій статті автор розглядає можливість застосування під час викладання української фахової мови такої педагогічної системи, як технологія розвитку критичного мислення. Дослідник здійснює аналіз окремих її методів і прийомів й окреслює перспективи їх запровадження в навчальний процес у вищій школі, а також робить висновок про те, що інноваційні технології навчання, які відбивають сутність майбутньої професії, формують професійні якості фахівця, що актуалізує необхідність їх інтеграції в навчально-пізнавальну діяльність студентів в освітньому процесі.

Ключові слова: освітній процес, педагогічна система, інноваційні технології навчання, навчально-пізнавальна діяльність, технологія розвитку критичного мислення, українська фахова мова, професійні якості фахівця.

Abstract. In this paper, the author examines the possibility to use such an educational system like technology of critical thinking development during teaching of the professional Ukrainian language. The researcher analyzes some of its methods and techniques and outlines the prospects for their introduction in the educational process in high school. The author concludes that innovative learning technologies that show the essence of a future profession form professional qualities of a specialist, and it actualizes the necessity for their integration in educational and cognitive activity of students in the educational process.